

1.6.2022

Turun kaupunki
Sosiaali- ja terveyslautakunta

LISÄSELVITYSPYYNTÖ JA KUULEMINEN

Asia

Lounais-Suomen aluehallintovirastoon on 8.11.2021 saapunut huoli-ilmoitus potilasturvallisuudesta Turun kaupungin neuvolapalveluissa. Ilmoituksen mukaan neuvolapalveluissa on resurssipulaa sekä lääkäreissä että hoitajissa eivätkä asetusten mukaiset käynnit toteudu. Aluehallintovirasto on ottanut asian tutkittavaksi valvonta-asiana.

Aluehallintovirasto on 10.1.2022 pyytänyt asiasta selvityksen Turun kaupungin sosiaali- ja terveysjohtaja Riitta Liuksalta. Aluehallintovirasto on vastaanottanut sosiaali- ja terveysjohtaja Riitta Liuksan 17.2.2022 päivätyn selvityksen, jonka liitteenä on perhe- ja sosiaalipalvelujen palvelualuejohtaja Sirpa Kurosen 16.2.2022 päivätty selvitys sekä ylihoitaja Riikka Kytömaan, osastonhoitajien Kirsi Karppinen ja Minna Kulma sekä terveyspalvelujen vs. palvelualuejohtaja Jane Marttilan ja ylilääkäri Hannele Kallion yhteisesti laatima, 10.2.2022 päivätty selvitys.

Saapuneiden selvitysten mukaan lastenneuvolan määräaikaistarkastusten toteuttaminen on vaikeutunut ja priorisointia sekä aikarajojen venyttämistä on jouduttu tekemään. Äitiysneuvolatyö ja alle 1-vuotiaiden tarkastukset sekä rokotusohjelman mukaiset rokotukset ja tarvittavat lisäkäynnit on pyritty koko ajan pitämään normaalilla tasolla. Leikki-ikäisten terveystarkastuksia on saapuneen selvityksen mukaan jouduttu siirtämään, mutta heistäkin lapset, joiden terveydestä tai kehityksestä on noussut huolta kotona, varhaiskasvatuksessa tai muualla, on otettu vastaan mahdollisimman nopeasti. Terveystarkastuksen arvion mukaan on 1,5- ja 4-vuotiaiden lääkärintarkastuksia on voitu sovitusti siirtää myöhempään ajankohtaan, mikäli lapsen ja perheen tilanteessa ei ole tullut mitään huolestuttavaa esiin.

Edelleen selvityksessä on tuotu esiin, että ajanvarauksen tueksi ja määräaikaistarkastusten toteutumisen takaamiseksi muodostettiin myös jonojärjestelmä, jota puretaan koko ajan mahdollisuuksien mukaan. Jonossa oleville asiakkaille ilmoitetaan aika heti, kun se järjestyy. Lääkärivastaanottojen jonon purkamiseksi on joulukuussa järjestetty yksi sunnuntaivastaanottopäivä ja näitä on tarkoitus alkuvuoden 2022 aikana järjestää lisää jonotilanteesta riippuen. Selvityksen mukaan terveystarkastusvelkaa pyritään kirkittämään mahdollisimman nopeasti, kun vain henkilöstötilanne antaa myöden. Rekrytointi on selvityksen mukaan jatkuvaa ja kaikki pätevät hakijat haastatellaan.

Aluehallintovirastolle on 15.2.2022 saapunut lisäksi eduskunnan oikeusasiamiehen siirtämänä kantelu, jossa arvostellaan Turun kaupungin neuvolapalveluita ja kouluterveydenhuoltoa. Kantelun mukaan tilanne on lainvastainen. Aluehallintovirasto käsittelee em. kantelun epäkohtailmoituksena. Epäkohtailmoituksessa esitetyt asiat ovat neuvolapalveluita koskevilta osin olleet samoja, joita on tullut esiin aluehallintovirastolle

8.11.2021 saapuneessa huoli-ilmoituksessa. Aluehallintovirasto on 11.5.2022 lähettänyt Turun kaupungin sosiaali- ja terveysjohtaja Riitta Liuksalle lisäselvityspyynnön koskien kouluterveydenhuollon palveluja. Lisäselvitys on pyydetty toimittamaan aluehallintovirastolle 29.6.2022 mennessä.

Aluehallintovirastolle on huhti-toukokuussa 2022 saapunut useita yhteydenottoja, epäkohtailmoituksia ja kanteluita koskien Turun neuvolapalveluita:

- loppuraskauksien, juuri synnyttäneiden äitien ja vauvojen aikoja joudutaan siirtämään. Neljän terveydenhoitajan tehtäviä hoitaa yksi terveydenhoitaja, kun vara- tai sijaisjärjestelyjä ei ole.
- neuvolassa on jouduttu peruuttamaan 12 kokonaisen työpäivän käynnit, koska ei ole hoitajaa tekemään töitä. Lisäksi on jouduttu peruuttamaan kaksi kokonaista äitiysneuvolan lääkäripäivää lääkärin poissaolon vuoksi. Edelleen kuuden hoitajan poissaolon vuoksi heidän asiakkaansa tuli peruuttaa yhteensä 16 päivän ajalta, koska sijaisia ei ole saatavilla.
- neuvolan puhelinpalvelun työntekijävajauksen vuoksi on arvioitu, että työviikolta jää soittamatta yli 140 puhelua.
- neuvolassa ei ole pystytty tekemään leikki-ikäisten määräraikaistarkastuksia tämän vuoden aikana kuin huoliperheille. Kuitenkin pikkukeskosena syntyneelle ei ole järjestynyt 5-vuotisneuvola määrääjässä, vaikka vanhempi on ilmaissut huolensa lapsen kasvusta
- lapselle ei ole saatu aikaa määräraikaistarkastukseen, jonka olisi tullut toteutua kesäkuussa. Aikoja ei ole antaa kesän aikana. Asiaan pyydetään palaamaan elokuussa.
- kesäsijaisia koko neuvolaan on saatu kolme, joista kaksi on vielä opiskelijoita. Kesällä ei voida tehdä leikki-ikäisten tarkastuksia ollenkaan ja hoitovelka kasvaa. Koronaepidemian vuoksi on myös jouduttu tekemään lyhyempiä tarkastuksia kuin THL ohjeistaa.
- Turun kaupunki ei anna neuvola-aikoja leikki-ikäisille lainkaan ja on lisäksi sulkenut avoneuvoloiden toiminnan täysin. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että Turussa on monia lapsia, jotka eivät pääse lakisääteiseen neuvolapalveluun ja lisäksi lapsilta jää saamatta rokotuksia. Rokotuksia on voinut aiemmin käydä ottamassa myös avoneuvolassa, mutta tämä on nyt mahdotonta avoneuvoloiden ollessa suljettuja.

Turun kaupungin neuvolapalveluiden verkkosivuston tiedotteessa todetaan (haettu 19.5.2022): Heikentyneen koronatilanteen ja henkilöstövajeen vuoksi neuvolapalveluja on supistettu!

- Avoneuvolat ovat suljettu toistaiseksi.
- Leikki-ikäisten tarkastusaikoja ei anneta tällä hetkellä.

Aluehallintovirasto toteaa edellä kuvattujen yhteydenottojen, epäkohtailmoitusten ja kanteluiden sekä Turun kaupungin verkkosivustolla olevan tiedotteen perusteella, että neuvolapalveluiden tilanne Turussa näyttää edelleen heikentyneen helmikuusta 2022, jolloin aluehallintovirasto on saanut asiassa selvityksen Turun kaupungilta.

Aluehallintovirasto toteaa, että terveydenhuoltolain 15 §:n 1 momentin mukaan kunnan on järjestettävä alueensa raskaana olevien naisten, lasta odottavien perheiden sekä alle oppivelvollisuusikäisten lasten ja heidän perheidensä neuvolapalvelut. Saman pykälän 2 momentin mukaan neuvolapalveluihin sisältyvät 1) sikiön terveen kasvun, kehityksen ja hyvinvoinnin sekä raskaana olevan ja synnyttäneen naisen terveyden määrääjain toteutettava ja yksilöllisen tarpeen mukainen seuranta ja edistäminen; 2) lapsen terveen kasvun, kehityksen ja hyvinvoinnin edistäminen sekä seuranta ensimmäisen ikävuoden aikana keskimäärin kuukauden välein ja sen jälkeen vuosittain sekä

yksilöllisen tarpeen mukaisesti; 3) lapsen suun terveydentilan seuranta vähintään joka toinen vuosi; 4) vanhemmuuden ja perheen muun hyvinvoinnin tukeminen; 5) lapsen kodin ja muun kasvu- ja kehitysympäristön sekä perheen elintapojen terveellisyys edistäminen; 6) lapsen ja perheen erityisen tuen ja tutkimusten tarpeen varhainen tunnistaminen sekä lapsen ja perheen tukeminen ja tarvittaessa tutkimuksiin tai hoitoon ohjaaminen.

Aluehallintovirasto toteaa edelleen, että valtioneuvoston neuvolatoiminnasta, koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta sekä lasten ja nuorten ehkäisevästä suun terveydenhuollosta annetun asetuksen (jäljempänä neuvola-asetus) 9 §:n mukaan kunnan on mm. järjestettävä lapselle tämän ensimmäisen ikävuoden aikana vähintään yhdeksän terveystarkastusta. Terveystarkastuksiin sisältyy kuusi terveydenhoitajan terveystarkastusta, kaksi terveydenhoitajan ja lääkärin yhteistä terveystarkastusta lapsen ollessa 4–6 viikon ja 8 kuukauden ikäinen sekä laaja terveystarkastus 4 kuukauden iässä. Lisäksi kunnan on järjestettävä lapselle tämän ollessa 1–6 vuoden ikäinen vähintään kuusi terveystarkastusta, joihin sisältyvät laaja terveystarkastus 18 kuukauden ja 4 vuoden iässä. Yhteen terveystarkastukseen on sisällytettävä terveydenhoitajan arvio suun terveydentilasta.

Lisäselvityspyyntö

Aluehallintovirasto pyytää Turun kaupungin sosiaali- ja terveyslautakuntaa hankkimaan neuvolapalveluiden ajantasaisen toteutumisen osalta tarpeelliseksi katsomiensa ammattihenkilöiden selvitykset sekä antamaan oman selvityksensä asiasta. Selvityksissä asianomaisia pyydetään esittämään kantansa edellä kuvatuissa yhteydenottoissa, epäkohtailmoituksissa ja kanteluissa esille tuotuihin seikkoihin sekä Turun kaupungin verkkosivuilla esitettyihin toiminnan supistuksiin. Erityisesti selvityksistä tulisi käydä ilmi

- miten neuvolaikäisten lasten lakisääteiset määräaikaistarkastukset toteutuvat tällä hetkellä ja kesäaikana 2022
- miten pitkään avoneuvola on suljettuna
- mihin lisätoimenpiteisiin (esim. ostopalvelut, sisäiset henkilöstöjärjestelyt jne.) Turun kaupunki on ryhtynyt tai aikoo ryhtyä, jotta neuvolapalvelut järjestetään terveydenhuoltolain ja neuvola-asetuksen mukaisesti ja missä aikataulussa neuvolapalvelut on tarkoitus saada toteutettua lain edellyttämällä tavalla
- toteutuvatko kansallisen rokotusohjelman mukaiset rokotukset neuvolaikäisillä lapsilla ajallaan ja jos eivät toteudu, mihin toimenpiteisiin Turun kaupunki on ryhtynyt tai aikoo ryhtyä sekä missä aikataulussa rokotusohjelman mukaiset rokotukset on tarkoitus saada toteutettua ajallaan

Kuuleminen

Kansanterveyslain 44 §:n 1 momentin mukaan, jos kansanterveystyön ohjauksen ja valvonnan yhteydessä todetaan, että kunta tai kuntayhtymä on tämän lain tai terveydenhuoltolain mukaista toimintaa järjestäessään tai toteuttaessaan menetellyt virheellisesti tai jättänyt velvollisuutensa täyttämättä, voi aluehallintovirasto antaa kunnalle tai kuntayhtymälle tai virheellisestä toiminnasta vastuussa olevalle viran- tai toimenhaltijalle huomautuksen vastaisen varalle.

Aluehallintovirasto varaa Turun kaupungin sosiaali- ja terveyslautakunnalle hallintolain 34 §:n mukaisesti tilaisuuden antaa kirjallinen selitys ennen asian ratkaisemista. Aluehallintovirasto harkitsee mahdollisen selityksen ja selvitysten perusteella, onko asiassa

syytä ryhtyä kansanterveystlain 44 §:n mukaisiin toimenpiteisiin, kuten huomautuksen antamiseen.

Määräaika

Selvitys ja mahdollinen selitys pyydetään toimittamaan Lounais-Suomen aluehallintovirastolle PL-osoitteeseen, PL 4, 13035 AVI, **25.8.2022 mennessä**. Selvitys tulee osoittaa aluehallintovirastolle (ei virkamiehelle). Mainitkaa selvityksessä asian diaarinumero, LSAVI/12632/2021.

Peruste

Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta 29 § / laki terveydenhuollon ammattihenkilöistä 19 §, 24 §:n 2 momentti ja 40 § / kansanterveystlaki 44 § 4 momentti

Lisätietoja asiasta antaa tarvittaessa lääninlääkäri Maria Raitakari, puhelin 0295 018 000 (vaihde).

Mahdolliset lisäaikapyynnöt osoitetaan suunnittelija Arja Huhtaselle, arja.huhtanen@avi.fi tai p. 0295 018 075.

Lääninlääkäri

Maria Raitakari

Tämä asiakirja LSAVI/12632/2021 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument LSAVI/12632/2021 har godkänts elektroniskt

Esittelijä Raitakari Maria 01.06.2022 10:56